

Potraviny pro zvláštní výživu

Hejmalová Michaela

Definice

potravin, které se odlišují od potravin pro běžnou spotřebu svým:

- **zvláštním složením,**
- **zvláštním výrobním postupem**

a jsou stanovené pro výživové účely uvedené v této vyhlášce a uvádějí se do oběhu s označením účelu použití

- jsou definovány ve vyhlášce č. **54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění pozdějších předpisů**

Pro koho jsou určeny?

Pro stanovení výživových účelů platí zvláštní nutriční požadavky skupiny osob:

- jejichž trávicí systém a látková výměna je narušená
- nacházejících se ve zvláštním fyziologickém stavu a mohou mít specifické výhody z řízené spotřeby určitých látek v potravinách
- zdravých kojenců a malých dětí

Kategorie

- potraviny pro počáteční a pokračovací kojeneckou výživu a výživu malých dětí
- potraviny pro obilnou a ostatní výživu jinou než obilnou určenou pro výživu kojenců a malých dětí
- potraviny pro nízkoenergetickou výživu určené ke snižování tělesné hmotnosti (tzv. potraviny pro redukční diety)
- potraviny pro zvláštní lékařské účely
- potraviny bez fenylalaninu

Kategorie

- potraviny bezlepkové
- potraviny určené pro osoby s poruchami metabolismu sacharidů (diabetiky)
- potraviny s nízkým obsahem laktózy nebo bezlaktózové
- potraviny s nízkým obsahem bílkovin
- potraviny s nízkým a velmi nízkým obsahem sodíku nebo bez sodíku
- potraviny určené pro sportovce a pro osoby při zvýšeném tělesném výkonu

Označování účelu použití

- zvláštnosti kvalitativního a kvantitativního složení nebo speciální výrobní procesu
- nutričním značení v jednotkách
- předepsaný způsob přípravy, je-li požadován
- původ bílkoviny (nebo hydrolyzátu bílkovin)
- způsob uchování a době spotřeby po otevření obalu, je-li to vyžadováno (ne jednoporcované)
- kategorii nebo bližší specifikaci
- zvláštní nutriční vlastnosti
- specifické informace u jednotlivých kategoriích těchto potravin

Potraviny pro počáteční a pokračovací kojeneckou výživu a výživu malých dětí

- kojenci do 12 měsíců včetně
- dětí od 1 do 3 let včetně

- počáteční kojenecká výživa
- pokračovací kojenecká výživa
- zvláštní druhy kojenecké výživy

Potraviny pro obilnou a ostatní výživu jinou než obilnou pro výživu

- příkrmy
- obilné – kaše, suchary a sušenky
- ovocné – výživa, přesnídávky, pyré, dezert
- označování – věk konzumenta, lepek

Potraviny pro nízkoenergetickou výživu určené ke snižování THM

- úplná náhrada celodenní stravy
- náhrada jednoho či více hlavních jídel v rámci celodenní stravy

zákaz údajů:

- o rychlosti nebo úbytku hmotnosti
- o snížení pocitu hladu
- o zvýšení pocitu sytosti

Dietní potraviny pro zvláštní lékařské účely

- potraviny podávané pod lékařským dohledem nebo na základě doporučení osoby kvalifikované pro oblast výživy lidí, farmacie anebo péče o matku a dítě
- určeny pro osoby, u kterých nelze dosáhnout úpravy stravy běžnými prostředky
- pacienti s omezenou, poškozenou nebo narušenou schopností požívat, trávit, absorbovat, metabolizovat nebo vylučovat běžné potraviny

Potraviny bez fenylalaninu

- obsah Phe je max. 20 mg ve 100 ml/100 g ve stavu určenému ke spotřebě
- potraviny jsou vyrobené ze surovin přirozeně neobsahujících fenylalanin, u surovin obsahujících fenylalanin je použitý zvláštní technologický postup
- fenylketonurie (PKU)

Potraviny bezlepkové

- **potraviny přirozeně bezlepkové** - neobsahují žádné složky pšenice (všech druhů), ječmene, ovsa, žita - povolená je hodnota gliadinu max. 1 mg/100 g sušiny
- **potraviny obsahující složky „lepkových“ obilovin** - povolený je obsah gliadinu do 10 mg/100 g sušiny
- **nápoje** jsou bezlepkové obsahují-li max. 10 mg gliadinu ve 100 ml nápoje

Potraviny určené pro osoby s poruchami metabolismu sacharidů

- diabetes mellitus
- pouze označení „vhodné pro diabetiky v rámci stanoveného dietního režimu“ nebo jen „vhodné pro diabetiky“

Potraviny s nízkým obsahem laktózy nebo bezlaktózové

- **nízký obsah** - max. 1 g laktózy ve 100 g/100 ml ve stavu určené ke spotřebě
- **bezlaktózové** - max. 10 mg laktózy ve 100 g/100 ml ve stavu určené ke spotřebě, přítomnost volné galaktózy je vyloučena
- určeno pro osoby s poruchami přeměny látkové, potravinovými alergiemi nebo intolerancemi a narušenými funkcemi orgánů
- obsah laktózy se značí

Potraviny s nízkým obsahem bílkovin

- obsahují max. 2 g bílkovin na 1000 kJ energetické hodnoty
- určeno pro osoby s poruchami přeměny látkové, potravinovými alergiemi nebo intolerancemi a narušenými funkcemi orgánů
- obsah bílkovin se značí

Potraviny s nízkým a velmi nízkým obsahem sodíku nebo bez sodíku

- **s nízkým obsahem** - 120 mg ve 100 g/ml
- **s velmi nízkým** - 40 mg ve 100 g/ml
- **bez sodíku** - 5 mg ve 100 g/ml

- obsah sodíku se značí

Potraviny určené pro sportovce a pro osoby při zvýšeném tělesném výkonu

Jsou to potraviny zajišťující vyšší příjem:

- energie (sacharidů, tuků) a nutrientů zvyšujících využití energetických zdrojů (B1, karnitin, Cr)
- bílkovin, peptidů a aminokyselin, tedy látek podporujících tvorbu svalstva
- ostatních specifických potravin pro sportovce
- nápoje, zejména iontové, s cílem **náhrady minerálů**

Děkuji za pozornost

